

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
 Для Галичини 250 дол.
 Для України 250 дол.
 Для п. Америки 250 дол.
 Для Канади 250 дол.
 Для Аргентини 6 мес.

„PRACIA“

Journal semanal para os Ukraïnes no Brazil.
 Publica-se em Prudentópolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по від стиха. Більші по 200 всіякі оголошення платять з гори.

PRACIA

Prudentópolis

Ми Українці до скопу
 В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих прав. Гимн в.м. Укр.

Світла і тіни.

VII.

Думаю над причинами наших хиб і доходжу до заключення, що одною з перших причин є недовіра амбіції у нас самих. Ми сьогодні господарі у вільній державі, одні з перших піонерів цивілізації в Парані, одні з перших продуцентів усього багатства цієї країни — ми все ще вважаємо себе колишніми польськими наємниками, все ще легковажимо самих себе, все ще не уміємо самим собі найти ціну і відповідну повагу. Ми гнемо спину перед кождим Поляком і кождим, що не говорить нашою мовою; нам здається, що ми в когось на ласці, від когось залежні, комусь зобов'язані. Тим то і думаємо, що нам нічого не вільно, боїмося власної тіни, лякаємося стати на становищі горожан звязаними законами, а рівночасно наділені правами. А через те й боїмося всякої новості, до котрої ми не були звикли там «в єгипетській неволі, в домі рабства» — під опікою польських панів і підпанків. І підчас коли наш селянин в Галичині вибився з свого давнього становища заляканості і підлеглості і без бутного заїду панка по ланитах ми залишилися такими, якими були 25 літ тому — «послідами»

до чужого склепаря, а власного обминаємо як заповіреного, що нашу герву спродаємо Полякови по дешевшій ціні (як це сталося на одній кольонії недавно), щоб тільки не дати змоги заробити своєму чоловікові, що бойкотуємо кооперативу, бо, мовляв, заряд цієї кооперативи має з неї прихід. І не подумаємо над тим, що будь у нас свої капіталісти, нас шанувалиб більше, ми малиб своїх меценатів, які підтрималиб і рідний край і наші культурні змагання тут у Бразилії, нам не приходилосяб на кожду загальну потребу вижебрувати в бідаків з останніх їх ошадностей.

Тоді нам не приходилосяб червонітися, що на будову власної держави і на ратованне соток тисяч коваючих наших братів в рідному краю ми на протязі року спромоглися на кількадесять тисяч. А так, будучи всі бідаками, ми затрачуємо почуття нашої горожанської гідності взагалі. Граючи ролю жебраків для моди, навіть ті, що матеріально стоять гарно, в загальній масі бідаків затрачують амбіцію, їм здається, що на їх багатства всі засілися і вони не мають відваги дати доказу, що вони люди матеріально незалежні. І трапляється, що людина, якої багатства обчислюють на сотню тисяч, дає на державну позичку десять мільреїсів

кою отрую в роді видаваних за гроші ворогів українства «Молотів», «Наших Правд», «Щоденних Вістей», «Робітничих Вістей», «Ранків», — бо сю отрую дають нам даром, щоб українську ідею вбити і зложити до гробу, обплювуючи всіх тих, які сю ідею підтримують і за неї терплять.

А вже найбільшими нашими шкідниками являються ті, які самі є байдужними до всякого поступу, які користають з темноти і незорганізованості і тому всякої новості, всякого світла бояться. Це сови, які живуть в темноті, і в темноті жирують. Вони не тільки самі до ніякої акції не приложать руки, але ще все зогидять, обсміють, оклеветать. Їх роль — руйнувати, бо коли загал освідомиться, для них не буде місця на жированні. Ось чому вони так поборюють всяку організацію!

Придивіться тільки добре до тих критиків: ви побачите, що це найгірша суспільна дрянь, п'яниці, нероби, темні духи, а що найменше кандидати на ваші кишені, павуки ваші.

Вийтеж їх по пальцях, гоніть від себе, підіймайте на посміх, бойкотуйте! Бо вони ваші вороги, вони ваша загзбіль!

На шасте з маси тих, про котрих, мова була дотепер, вибиваються вже гуртки або окремі оди-

Баррас, котрі самі зложили поважну суму, а до того ще зібрали гроші між робітниками в лісах, які три милі віддалених; або п. Вол. Костів, майстер лінії, з Канівете, що сам зложив 200\$000 тай ще зібрав між робітниками на турмах 300\$000. Є одиниці, котрих, імен не хочу називати, які гідно себе до рідної справи поставили. І прийде час, коли імена всіх підписчиків будуть оголошені, і тоді кожда оселя і кождий зокрема побачить себе в зеркалі своєї моральної вартості.

До нас доходять слухи про рух на деяких оселях, про засновування філій У. Союзу і я впевняюся, що справа ратовання нашої еміграції в Бразилії не є безвихідною і безнадійною. Я будую надії на тих, про котрих шойно була мова, на тих, що позбуваються своєї рабської шкури а враз і всіх названих хиб, що з рабської вдачі випливають. І хоча гурток їх нечисельний, то все-ж таки я не трачу віри в будуче укр. еміграції в Бразилії. І хоча вчислені перепони не дають мені змоги започатковане діло продовжати і наглядать мене до виїзду з Бразилії, я все таки вірю, що цей нечисельний гурток щиро думаючих одиниць з почуттям національної гідності поведе задумане діло визволення з рабства

вами. А через те й боїмовя
кої новості, до котрої ми не бу-
ли звикли там «в єгипетській пе-
волі, в домі рабства» — під опі-
кою польських панів і підпанків.
І підчас коли наш селянин в Га-
личині вибився з свого давнього
становища заляканості і підлег-
лості і бе бутного зайду пан-
ка по лавитах, ми залишили-
ся такими, якими були 25 літ то-
му — «почтивим руским хлопцем».

В нас покутує наша рабська
вдача і сю вдачу помітно у нас
на кождім кроці. З цієї вдачі ви-
пливає недостача розуміння єд-
ності, солідарності, національної
карності, змагання до загального
поступу і загального добробуту;
а врешті з неї випливає зависть.

Навіщо має збогатитися який
сусід наш, котрий має кращі від
нас здібності, або більше знання?
кажемо з завистю, як тільки хтось
відчинить венду, або візьметься
за яке підприємство. І доходить
до цього, що всі йдемо купувати

і граючи ролю жасеранів...
навіть ті, що матеріально стоять
гарно, в загальній масі бідаків
затрачують амбіцію, їм здається,
що на їх богацтва всі засілися і
вони не мають відваги дати до-
казу, що вони люди матеріально
незалежні. І трапляється, що лю-
дина, якої богацтва обчислюють
на сотню тисяч, дає на державну
позичку десять мільреїв.

Маючи рабську вдачу, ми все
ще жиємо і думємо на лад зпе-
ред 25 років; наші культурні ви-
моги рівняються зерою і ми на-
шим дітям замикаємо дорогу до
кращого життя через здобутте
освіти.

Чи це не сором, що одинока
наша газета в Бразилії, не по-
числює навіть тисячки передпла-
тників і не може спромогтися на
платню редактора, ані навіть на
кореспондента з Європи, щоб тим
самим не впасти, не маючи гро-
шевого покриття?

Та ми волиємо впиватися вся-

ці нероби, темні душі, а що най-
менше кандидати на ваші кише-
ні, павуки ваші.

Вийтеж їх по пальцях, гоніть
від себе, підіймайте на посміх,
бойкотуйте! Бо вони ваші вороги,
вони ваша загзбіль!

На щастє з маси тих, про ко-
трих, мова була дотепер, вибива-
ються вже гуртки або окремі оди-
ниці, які позбуваються хиб пред-
ставлених вище, які починають
розуміти вагу освіти, організації
національної карності, які пере-
творюються на вольних горожан,
з горожанськими амбіціями. Є та-
кі оселі, де усі однодушно стану-
ли до позички Нац. Оборони і де
на 2—3 таких, що зломали дисци-
пліну, наложено бойкот (Ірасема,
Каразіньо, Антоніо Кандідо). Є
гуртки людей, або одиниці, що не
лишень сами визовнили свій на-
ціональний обовязок, але ще по-
дбали, щоб і другі його впов-
нили, як напр. робітники у Трес

дуче укр. еміграції в Бразилії. І
хоча вичислені перепопи не дають
мені змоги започатковане діло
продовжати і наглядать мене до ви-
їзду з Бразилії, я все таки вірю,
що цей нечисельний гурток щи-
ро думаючих одиниць з почуттем
національної гідності поведе за-
думане діло визволення з рабства
до щасливого кінця. А тоді і з
рідного краю приїдуть до Брази-
лії свої інтелігентні робітники, бо
їм не загрозувати-ме доля пок.
Гутковського, або абсольтента
університету, котрий для дармо-
їдів замітав улиці в Куритибі.

На це кінчу сі мої замітки, в
котрі попалися місяцями краплі
полину. Совість наказувала мені
бути отвертим і кождий, хто уміє
думати, зрозуміє, що диктувала
сі гіркі слова прихильність і доб-
ра воля — ніяким робом не злоба.

Закінчу словами латинської по-
говорки: «Я сказав і спас душу».

Софія Тобілевич

6)

РІДНІ ГОСТІ.

Спогади з побуту Українських Січових
Стрільців на степовій Україні.

(Конець).

Нехай відомо вам буде, що тужать за
вами і сумують степи України, що стогнуть
під копитами чужинського війська... що пла-
чуть столочені ниви й нишком гомонять з
буйними вітрами про ту тяжку трагедію ва-
шого життя, що немилосердно так посміялось
над святими вашими бажаннями, не давши
ні одному здійснитись!...

Нехай відомо вам буде, всім тим, кому
на цім залежить, що дожидали ми вас, рід-
ні гості і на зустріч вам готовили вінки з
квітів і колося... а діждалися тих, кого не
ждали й бачить до віку не хотіли!... І ко-
ли чорна згряя хижаків опанувала наш край
як та несита хвиля, змітаючи все на своїм
шляху, то нікому було захистити і боронити
нас... Що даремне плакали сестри й мате-
рі, коли мордували їх синів і братів, коли
грабували їх добро.

Айте, кому на цім залежить, що немає
вми тієї хати, тієї, що вас так радо вітала
під своїм дахом... нема вже хутора Надії!
Що осокори й верби, які привітливо так
назустріч вам шуміли, — вже більше не
шумлять своїм буйним гіллям!... Зрубані не-
милосердними сокирами хижаків, що не зна-
ють для краси пошани, — чорними стов-

бурами оповідають сумну історію насиль-
ства, яке тут чинилось підчас вашої відсут-
ності... і що живими ми осталися серед руїн
лиш на те, щоб наше безрадівне життя до-
повнювало картину загального знищення і
великої руїни краю.

Але знайте й те, що хоч злая доля за-
брала в мене все й викинула мене з роди-
ною в темний вирій життя, проте не вбила
в душі й пам'яті тих радісних хвилинок, що
як зірки в темному небі світитимуть мені до
кінця віку. Бо коли багацтво й матеріаль-
ні добра забезпечують фізичне існування
людини, то так само віра в людську шля-
хотність не меншим скарбом душі і хто має
той скарб, до смерті не буде бідний.

Отжеж на решту тих днів сумних, яким
доля поскупила соняшного проміння, в душі
мої збереглися згадки, що мають ясність і
тепло сонця... і чим життя буде темніше,
тим ясніше буде їх світ!...

Не довго прожили ми разом, рідні мої го-
сті, але за цей час короткий, протягом од-
ного літа ми збратались з вами та душею
поріднилися, — і та щирість, з якою ми
відносились до вас усіх, з якою ми вітали
вас на хуторі, не швидко затреться в
пам'яті вашій бурями «моря житейсько-
го».

Навпаки, я певна, що чим бурі ревіли стра-
шніше, чим темнішими наше небо закри-
валося хмарами, тим милішими ставали спо-
гади, тим яснійші образи недавньої радості
й спокою...

І серед всіх тяжких життя нашого обста-
вин, одна сумна радість наповняє душу, що
зі мною разом тужать за вами всі добрі,
чесні та шляхотні, що в дійсності вашій умі-
ють цінувати всю вагу саможертви, подвиг

героїзму, який вас юнаків і мужів зневолив
іти на неминучу смерть і страждання і який
зробив з вас, в силу нечуваних обставин,
справжніх героїв-мучеників, що боролись за
волю України!

До вас справедливо стосуються слова по-
ета: «Ми щиро йшли, у нас нема зерна не-
правди за собою!» Так, ви щиро йшли, Ви
бажали нести життя своє на вівтарі Отчи-
ни і ждали лиш слушного часу, щоби всту-
пити в бій зо всіма темними силами, що
сковують долю України. Тих сил оказалось
більше ніж піску в морі, чужих і своїх...
Серед темного, збаламученого, озвірілого
люду серед хмар хижаків, що довкола вас
обступали, ви полягли в невірнім бою... і
згинули марно! Вся трагедія галицького вій-
ська живо малюється передімною... всі
надлюдські жертви й поневірання. Із сто-
тисячної Галицької Армії — ледви десята
частина осталась!... Десятки тисяч поля-
гло в кривавих боях, а решта погубла від
пошесті без ратунку й помочі... навіть хо-
вати їх не було тут кому... і ті що для
України покинули все, віддали все, уміра-
ючи, здалека від родини, від рідної Гали-
чини, тут на землі України, не знайшли
навіть чесною козацької домовини й чесною
могили — і тіло їх ніким не оплакане во-
лочили собаки, по ярах Поділля! Яким тя-
гарем ця правда гнітить душу! Але побіч
всіх одих жахливих подій — єсть ще одно,
що не менше вражає душу — це той сум
і жаль, що чується в кождому слові Січо-
вих Стрільців і галицьких вояків, що якимсь
чудом вийшли живими з цього пекла огню
і зарази. Вони знесилені та знеможені в
тяжких бойових трудах, після перебутих
тяжких мук і поневірання, мають право ду-

мать, що українське суспільство осталося
балушим свідком тих надлюдських зусиль
і безпримірних жертв... що в цім краю не
знайти їм місця й поля, деб чесно прикла-
ли свою працю... Що якимись чужинцями
нікому не потрібними, почувать вони се-
ред городської маси, яка ними зовсім не
цікавиться... А побіч цього, в відносинах
певних кол свідомого громадянства, чується
пезна нотка недовіря, яке чинить немож-
ливим духове єднання й можливість спіль-
ної громадської роботи.

Про цей жаль свідчить сумний вірш Лев-
ка Лепкого, який ввесь час ділив з това-
ришами тяжкі хвилі кровавої цієї еконей
і ось він, той вірш, який красше від мене
з'ясує той гіркий й безнадійний настрій
розпачі, що опанував непохлопиви й веселі
досі їх серця:

Ми йшли, кровавилися в боях...
Мережали надії, —
Греміла пісня по ланах!
— На бік недоля, сум і жах!
— Рожеві були мрії!

Ми йшли, кровавилися в боях...
А все для України!
Гроби чорніли по степах...
І нісся сум, і нісся жах...
І з нас остали тіни.

Не вертали у вінках
В лаврових, як герої...
Не маяли хустки в вікнах
І не вітали по хатах
За труди і за бої...

А як скитальці, як ті пси
Вертали на останку...

І словами св. Письма: »Іміяй уши слухати, да слухити«.

II. Карманський.

Чують, що з ними эле.

Спеціальна комісія військових фахівців радила у Варшаві над майбутньою небезпекою Польщі, на випадок, що Росія і Німеччина загоять свої рани і зажадають з нею рахунків.

І сконстатували з страхом, що границя Польщі з Німеччиною числить 780 км., з Східними Прусами 410 км., з Росією (включно з Україною) 940 км. Значиться, Польщі прийшлося боронити границь довгих поверх дві тисячі кілометрів. Не вчислені тут ще границі з Литвою і з Чехословаччиною, котра являється союзником дуже сумнівної вартости. Коли Франція має на 1 метер границі 110 жителів до оборони, то в Польщі випадає на 1 метер всего 13 оборонців. Та й ще треба взяти під увагу, що з тих 13 оборонців, яких 5% може стати якраз ворогами, бо вчислені тут Українці, Німці, Москалі, Жиди, Литовці, Білорусини, а чейже ніодин з синів названих народів за Польщу воювати не буде.

Сумні перспективи, неясна будучина.

Та Поляки потішають себе і числять далі.

Німеччина і Росія начислює 190 мільонів жителів, Польща з союзниками (Францією Румунією, Чехословаччиною, Югославією, Естонією і Латвією) начислює 120 мільонів. — Те-ж якось не виходить... Отже приходить останній рахунок: російська армія не може рівнятися з польською.

Щасливі ті Поляки, що можуть жити самотуманенням.

Приймім факт війни двох союзників Німеччини і Росії з Польщею. І чи застановлялися польські стратеги, що поки Франція вдалася перебити

Польща не трактує серйозно. Про польську »валечну« армію сумніваються сами Поляки. Вона хоробра в боротьбі з українськими курками і свиньми.

Ось так мов дим розпливаються всякі польські рахунки і перед ними щораз грізнійше виринає зловіщий надпис: *Mane — Tekel Fares.*

Австрія була одною з найповажніших держав і не в силі були вратувати її навіть Німці. На місце Австрії поронила Франція недорodka Польщу, котрий ні в остатій частині не дорівнює зовнішню силою давній Австрії, а на сто процент в гірших умовах внутрішніх знаходиться в самім своїм зароді.

Ні, таки годі: чи верть, чи круть, чи круть, чи верть, — а прийде козі смерть.

Тільки мати спокійні нерви і чекати. Польща заважає на світі тільки завдяки безсильности сусідів. Та недуга України, Росії і Німеччини не вічні. Вже й сами їх вороги ломлять собі голови, як сю недугу вилічити. І чи це Полякам під смак, чи ні — на це ніхто не оглядається. Політика знає тільки льогіку фактів, сентименти їй незнані.

Галичанин.

Розклад польської держави.

Розклад польської держави поступає нестримно дальше й доходить до таких явищ, яких іще не було в ніякій державі: рівночасно в однім будинку урядують два правительства під одним шефом держави, а один з примієрів виписує до шефа держави безличні листи! Рівночасно в соїмі закидають то муж премієрови, що він звичайний злодій, розбишака й німецький запроданець, бо продав Німцям «Górnoslazak-a». Таким чином Польща поруч Петлюри-Пісудского має вже і свого Махна, з тою одначе різницею, що український Мах

судским та щоб вони обидва кричали до себе «Nie pozwalam!» — І таким анархістам дозволяє антанта затроювати політичне житте в самім осередку Європи та ще до того панувати над іншими народами!

Але річ ясна, що се обяви розкладу на цілій лінії. Бракує ще тільки ледачого королівства з XVIII ст. Але воно вже в дорозі. Ось у краківських вшехпольських кругах поширюються чутки, що у державній партії польського соїму під проводом архієпископа Теодоровича, патра Лютославского та Корфантого приготвляють державний переворот з метою проклямувати польське королівство, наколиб Пісудскі не уступив. У польській армії поширюється монархістична агітація з великим успіхом. Кандидатом на престол уважають в першу чергу полковника польської артилерії Альбрехта Габсбурга, сина Степана Габсбурга.

Балканізація Галичини.

Польська преса всіх напрямків приносить день-удень щораз нові тривожні вістки про »ворохобні акти« Українців проти польських державних органів та про »акти саботажу« в різних місцевостях Східної Галичини. І так:

випетів у воздух

магазин пороху під Ряшевом 12. с м. Тому, що в магазині були набої найтяжчого калібру, вибух спричинив необчислиму шкоду. Доколичні села сильно знищені. Ніяка ратункова акція неможлива. Число жертв покищо невідоме. Причини експлозії незнані.

великий лядунок динаміту й екраниту приловлено у львові на двірці.

Динаміт був в оригінальних польських опакованиях і носив да-

„БАНДА“ НАПАДАЄ З ЛІСІВ БІЛЯ ЗБОРОВА

на Поляків і польських жандармів. Жандарми в Нушу відповіли на просьбу про охорону, що їх е замало, щоб іти „походом“ на сю банду («Czas» з 14. VII).

В СЕЛАХ ПОЛЯНЦІ І СТАВІАНАХ (ПОВІТ ГОРОДОК ЯГЯЙЛ).

перевели великі відділи польської державної поліції в ночі з 12. на 13. липня ревізії, шукаючи за зброєю. Вислідом ревізії було відібране кількадесятьох крісів, великої кількоти муніції, багатьох штилетів (?), боксерів (?) та інших зброїв. Арештовано 150 селян, у яких найдено зброю. Акція розброєння йде дальше. Львівське „воєвідство має зарядити загальну акцію докладного розброєння українських сіл львівською поліцією «Czas» з 16. VII).

ГРИНЬКО РОС, який дався добре в знаки ляцьким жандармам на Поділлю й Покутті, винищуючи станиці польської жандармерії, явився несподівано в бобрецькім повіті. Дня 4. липня с. р. він „skonфіскував“ від богатих купців, які їхали зі Стрілиск Нових до Львова, 11 мільонів польських марок, а 11. липня почав „наступ“ на польські двори і жандармів («Gaz. Codz.» з 19. VII.).

„ГАЙДАМАЦЬКІ ПРОВОКАЦІЇ.“

Під таким заголовком подає «Kurjer Stanislawowski» вістку, що „темні індивідуа“ підпалили стацию Сопова й перервали телеграфічні дроти недалеко Кут. Подаючи таку новинку, редакція сеї ляцької шматочки додає, що „гайдамацький елемент використовує безладде і крізу польського уряду та кпить собі з влади“. На думку ляцьких редакторів „тільки сильна рука й терор змусить провокаторів шанувати польську владу“ („Гром. Вістник“)

рахунок: російська армія не може рівнятися з польською.

Щасливі ті Поляки, що можуть жити самотуманенням.

Приймім факт війни двох союзників Німеччини і Росії з Польщею. І чи заставовлялися польські стратеги, що поки Франції вдалося перебитися до Польщі з допомогою, то Польща вже давно була на Марсі? Та й чи є вони певні того, що Чехословаччина, котра тільки і жде того, щоб мати połącення з Росією через галицький коридор, бо від цього залежне її існування, що ся Чехословаччина стане по стороні Польщі проти Росії? В це вірять хіба божевільний Поляк. Те саме можна сказати про ще більш русофільську Сербію, котра до того на випадок війни малаб свою війну з Хорватами і Італійцями. Лишається Румунія і дві центиметрові балтійські державки. Та їх помочи мабуть сама

Рівночасно в соймі закидають то муж премієрови, що він звичайний злодій, розбишака й німецький запроданець, бо продав Німцям «Górnoslazak-a». Таким чином Польща поруч Петлюри-Пілсудского має вже і свого Махна, з тою одначе ріжницею, що український Махно був значно скромніший чоловік і ніколи примієром не хотів бути. Найсмійніша з того всього інсталяція премієра Корфанто-Махна: він вишукав собі в правительственим будинку порожню кімнату, казав собі з дому принести крісло й заявив, що се його правительствений кабінет. Тепер обидва премієри кричать один до одного «Nie rozwalam», а голова держави Пілсудський пише до сойму, що він не хоче перескаджати їм в тій забаві. Словом — такої веселої „політичної“ гри світ іще не бачив. Бракує ще, щоб наступила „вольна елекція“ якогось „круля Саса“ і щоб він сів у Бельведері поруч з Піл-

невідоме. Причини експлозії не-

ВЕЛИКИЙ ЛАДУНОК ДИНАМІТУ Й ЕКРАЗИТУ ПРИЛОВЛЕНО У ЛЬВОВІ НА ДВІРЦІ.

Динаміт був в оригінальних большевицьких опакованях і носив дату 1921. Ладунок був призначений для „українсько-большевицької боївки“ й мав служити до виконання дальших замахів саботажі («Gaz. Codz.» з 13. VII.)

У ВІДБЕНЗИНЯРНІ В ДРОГОБИЧІ

вибухнув дня 14. липня ранком великий огонь. Згоріла бензина в збірнику. Завдяки енергічній ратунковій акції огонь погашено. Шкода виносить багато мільонів («Gazeta Codzienna» з 17. VII.)

ЛЬВІВ БУВ ІЗОЛЬОВАНИЙ ВІД ЄВРОПИ

дня 13. липня, бо всі телеграфічні й телефонічні сполуки з Краковом, Варшавою та Люблином були перервані («Kurj. Lwowski» з 14. VII.)

редакторів „Півки“ спільна руйну-терор змусить провокаторів шанувати польську владу“ („Гром. Вістник“)

ЗІ СВІТА.

ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Французський економіст Ludersas висланий на Україну „Міжнародним Комітетом Допомоги Росії“ оповістив, вернувши, що слідує: Економічне положення великих міст розпучливе. В Харкові замкнули шпиталі ізза нестачі аптичних засобів. В Одесі трупи лежать на вулицях по кілька днів. Земля в полосі між Одесою і Полтавою лежить облогом. Випадки людоїдства надзвичайно часті (Радіо, Bordeaux).

ПРО ВИПАДКИ ХОЛЕРИ В РІВНІМ

подає вістки «H. Kurjer Codzienny» з дня 19. с. м. Досі ствер-

Важкі найшли на нас часи —
З зарання ранньої весни,
Мабуть і до останку.

І хоч до віку покляли
Тверді помати скали...
Надії, мрії завели...
Конали... гинули... гнили...
— А трупів пси з'їдали!...

Яку трагедію пережити треба, скільки бачить кривд і горя, щоби з країни радісних мрій, високих ідеалів спуститись на роздоріжжя безнадійності й розчарування... Але це не було б таким болючим, коли б після всего, що пережити довелося, не доводилось чути то тут, то там слово: „зрада“ і „зрадники“ на адресу оттих чистих серцем людей!!! Ці страшні обвинувачування слова, яких ніхто не провірив і не довів фактично, кладуть тяжкий камінь відповідальності на все українське суспільство; бо зрадою називається те, що чиниться зі злою волею, на вагибиль краю. А тут тієї злої волі не було! Навпаки, Галицьке Вієсько, оточене зі всіх боків ворогами, почувачи, що Україна гине й воно з нею разом, стиснуте як у лабетах ворожими масами, проти своєї волі мусіло кидатися з табору в табор, щоб приспавши чуйність ворогів, переждати як небудь ту оргію душегубств, а коли прийде слушний час і ворог сам себе знищить, тоді вдарить на нього зі всіх фронтів. Мені почувачється велика правда в словах одного з проводирів стрілецтва, який творив їх історію і який в цей спосіб характеризував і освітлював дійсне значіння цих трагічних подій. Колгсь безсторонний присуд історії ска-

же в цій справі своє рішуче слово. Але й тепер висока справедливність, яка повинна керувати громадською думкою вимагає, щоб тим, що на плечах своїх винесли всю страшну вагу непосильної боротьби і несуть ще й досі кару не за свої гріхи, — була дана змога чесної і користної праці на території того краю, який вони полили своїми слізмами й кровію, який підносили морально та збуджували національну свідомість простого люду, переливши в його мозок розуміння правди, а в серця почуття краси й волі.

Висока чеснота, — державна мудрість і безумовна справедливість представників двох частин одного народу, з'уміє загоїти ці криваві рани, вирівнати й нагородити кривди, які заподіяли важкі обставини бурхливого часу й осяє будучину їх світом заслуги, радості й пошаноби.

Бо є духовні перемоги, моральні побіди, які не значуться численністю взятих трофеїв чи військової добичі, або кількістю полонених, але такі, що на вазі світової історії значать більше і нахиляють чашу перемоги не в бік побідників. Галицька Армія знищена й розбита, як бойова сила, ворогами й пошестю, де й як могла, воювала з людською темрявою, озвіренням, не-свідомістю, була заступниками простого люду, збудила серед селян патріотичного духа і тим самим зготувала шлях до прийдешньої побіди правди й волі!

І я маю глибоке пересвідчення, що в вільній Україні не згине ваша добра слава, що ваші перед Отчиною заслуги не пропадуть за дармо! Що кожда крапля крові вашої на віятарі волі пролита, зродить серць палких мільони, цілі легіони местни-

ків, які встануть на оборону покривджених прав свого народу, во ім'я вселюдських ідей рівності волі й братерства!

І для того ми всі, українські громадяни, що переживаємо нині страшну добу загальної байдужности, руїни й зневіря, ми, що були живими свідками ваших святих змагань, — ми маємо право й обовязок сказати: «Gloria victis!» А за нами мусить сказати весь світ і всі прийдешні покоління: «Gloria victis!»

Побореним слава!

Але життя не спиниться у войовничому своєму поході... ворожі сили як чорна галіч, летять в небо України... Тож незабаром мусить настати час, коли на один великий поклик бойової сурми все українське військо знову злетиться, як орли на поклик матері і знову стане як один до праці, щоб останній раз поборотися й закріпити волю. Цього моменту жде ціла свідома Україна!

Ця велика роля, яку ви відіграли на арені світових подій, ще не мала свого останнього акту, ця трагічна пісня, яку ви виспівали на полях Галичини й України, ще не мала свого фінального акорду! — Він мусить бути величній! Ще не скінчена ваша роля! Ще перед вами велике море діяльності, боротьби й праці! Але тепер в ці страшні часи руїни, всі ви, що відбившись від гурту, втратили крила мужности й згасили надію в серці, — не дайтеся спровокувати темним силам провокаторів і саботажників, що вас, зламаних життям, бажать звести на роздоріжжя!... Не дайтеся їм! Бережіть в душі, як святинню, високі ідеали Рідного Народу! Високо підіймайте в го-

ру свій стяг лицарський, щоб не збруднити ні одною пилінкою його небесно-соняшного цвіту!

Польська Гаката.

Польські біскупи не хотять допустити Митрополита до повороту в Галичину.

Приватною дорогою наспіла до нас слідувача, майже неймовірна вість: В часі від 23-го червня до 3-го липня відбувався в місті Ченстохові зїзд польських біскупів і арцибіскупів. На цій зїзді львівський польський архієпископ, Більчевскі виголосив скрайно шовиністичну промову, в якій взивав польську поліцію не допустити до повороту в Галичину нашого Митрополита, графа Шептицького. Так виробляють правдиві католики? („Америка“)

Папа римський хоче викупити церковні дороговціності від большевиків.

Папа римський Пій XI зїтернувся до московського большевицького „уряду“ з предложенням, що закупить від нього всі дороговціності, які він забрав з церков в Росії, щоби відтак їх знова віддати церквам.

джено там 6 випадків азійської холери. Пошесть поширилася на окуповані Поляками простори з великої України.

Східна Галичина і східно-галицькі жиди.

»Slowo Polskie« ч. 150.) довідується з добре поінформованого жерела, що представник східно-галицьких Жидів при Галицькім Уряді, Др Вальдман, предложив перебуваючому під сю пору у Відні Моргентавови меморіал, в яким домагається іменем східно-галицьких Жидів „визнання Західно-Української Республіки й відірвання Східної Галичини від Польщі.“

польські посли зі східної галичини

відбули нараду, на якій застановлялися, чи у Сх. Галичині розписувати вибори до польського союму, чи ні. Посли Старовейські й Котуля дораджували, щоб у Галичині не розписувати виборів і лишити той самий режим, що й нині тут панує, бо розписанне виборів викликало б дуже погані настрої до Польщі на вересневій сесії Союзу Народів, яка буде займатися також східно-галицькою справою (»Chwila«).

п'янство в німеччині

перейшло все, що там досі було відоме на тім полі. Вже не тільки вечерами й ночами, але також у білий день видно масово на вулицях п'яних, що заганяють качки. А в ночі прямо огидні річи видно. Найстрашніще те, що запиваються вже й жінки, дівчата та молоденькі діти! І їх видно п'яних на вулицях, як ідуть в чотири дороги. В фабриках стоять при машинах п'яні дівчата. Хоч помешкань нема, але шинки повстають один при другім, як гриби по дощі. А напитки дорогі! Мільярди пливуть через гортанку. Страшне! (»Die Zukunft« ч. 37).

Пишуть часописи, що Польща починає думати про Східну Галичину. Прем'єр Новак скликав визначніших мужів в цілі провіреня нечувані відносини Східної Галичини

орґанізацію її покінчено в цім самім речинці.

С. В. Кобилянський,
генеральний секретар У. С. у Б.

Звідомлення проситься слати на адресу: Estevão Kobylanskyi, União da Victoria, Paraná.

Дня 30. липня ц. р. відбулись збори в Антонію Кандідо. Справу У. С. у Б. зреферував п. Кобилянський, по чім односторонньо рішено основати в Ант. Кандідо філію У. Союзу в Бразилії та негайно розпочали запис членів. Філія вже розпочала свою діяльність.

Дня 19. серпня відбулись подібні збори в Легру. Після реферату п. Кобилянського рішено поперти акцію У. С. в Б. і основати в Легру його філію. Майже всі присутні вписались до Союзу як звичайні члени.

Дня 28. серпня відбулись збори Українців у Новій Галиції. Предсідником зборів вибрано о. Криницького, секретарем п. Білінського. Після реферату п. Кобилянського присутні з одушевленням рішили основати на місци філію У. С. у Б. по чім всі майже без виїмків вписались в члени Союзу.

У всіх повище названих місцевостях вибір виділу з браку часу відложено на пізніше, як квестію другорядну.

С. К.

До громадян Малету, 6-ї, 5-ї, 4-ї, 3-ї і 2-ї по ріку.

Земляки!

В 32 числі польської часописи „Люд“ якийсь панок Юзеф Поломський (з Марса — прим. скл.) наплюжить українське священство в Бразилії і каже, що коли „Праця“, а взглядно її редактор, так гостро відповідає на напади „Люду“, то значить „Люд“ досить дошкулив „Праці“. А як порівняння

ти до публичного відомо: нехай не тільки сучасні читачі, а й за століт по тім, якийсь історик читаючи „Працю“, плюне на пам'ять ворогів рідного народу.

В. Куц.

Один з Діректорів „Укр. Союзу“

Під розвагу.

Колись я читав статтю п. Гната Хоткевича про Гуцулів. Страшно мене вразила та жвавість фізична міць і витревалість, якою визначається Гуцул. Гуцулка може привести на світ божий 15—20 дітей, вигодувати, виховати їх, а потім, на старости літ, витанцьовувати коломийки так, як танцювала за 18-ти літ! Гуцули можуть порубати оден другому (за якусь марницю) топірцями голови, а потім підлягти найтяжчій операції лікаря. Лікар повитягає куски черепа, куски капелюха з побитої голови і заявить що завтра Гуцул має вмерти від запалення мозку. А Гуцул за два три дні встане, візьме сокиру і йде до лісу спускати дерево, на перекір усім запевненням і пророцтвам лікаря.

А найдужче мене вразило закінчення статті п. Хоткевича:

„Так, сильний ти, гордий і витревалий Гуцуле! За свою гідність ти умієш постояти, нікому не подаруєш найменшої тіни образу, — ставишся до бійки. Але проти сили розуму то все дурниця. Прийде зашмарканий жидок, хитро-мудро умовить тебе, оплутає, опоїть горілкою і підуть твої ліси й полонини до жидової кишені. А ти, Гуцуле, з шапкою під пахою, будеш покійно в передпокою або в канцелярії ждати, поки жид ласкаво зволить дати тобі роботу або твоїй жінці дозволить назбирати хворосту в твоїм колись лісі. Школи тобі треба, Гуцуле, а ти школи як раз і уникаєш!“

Оці слова прийшли мені на пам'ять, коли я поїхав на 7-го вересня подивитися на Вера Гварані, як Бразиліяни святкують столітні

Допись.

Рію Прето.

Хвальна Редаціє!

Прошу помістити у часописі тих моїх кілька слів, які хочу написати в справі добра нашої філії «Українського Союзу в Бразилії» на лінії Рію Прето.

Як член «Українського Союзу», на серці котрого лежить добро і розвиток цього Союзу, а головню нашої філії в Рію Прето, вважаю своїм святим обов'язком нап'ятувати роботу одного з членів цієї філії на шведої тої-ж самої, котрий, хоч є членом а ще й виділовим, не лиш що не працює на добро товариства, але противно ще і других членів від сего відмовляє. Здається неймовірно, аби десь таке траплялося, щоб член виступав проти свого власного товариства, а так воно є в дійсности в нас на Рію Прето.

Свого часу були заповіджені збори на нашій лінії, на котрі прибули як делегат Союзу Впр. о. Е. Турковид ЧСВВ., обяснили присутнім, як не мож лучше, статут і користи згаданой орґанізації, опісля на предложенне тим-же делегатом пропозиції заміни товариства шведського на філію «Українського Союзу» в Бразилії, всі радо згодились. Одним словом — зробилось все по волі і згоді присутніх, які в числі 36 раз же вписались до цієї філії. Після одушевлення і прихильного настрою можна було вносити, що доперва тепер Ріюпретці, пробуджені з довгого летарґу й отупівня, зрозуміли вагу праці спільної, зорґанізованої та візьмуться до неї з повним запалом, відеувачи на бік особисту ворожнечу і нею порокум'яня. Та, як кожде добре діло має своїх противників, так і тут не бракувало, що взяли собі за ціль шкідити такій благородній орґанізації як наш Союз. І то ще хто? Член і виділовий! Після зборів сей член і виділовий взяв собі за ціль ходити поміж членів і відмовляти від плачення владак доти, поки він не вистарась, аби якийсь богач загарантував за ті гроші, т. є. щоби не пропали.

Дивіть, що за філософ цей народний «діяч»! Хтож таке бачив, щоб богати люди гарантували за народні товариства? Як так дуже боїшся, за тих кілька рейсів місячної вкладки на народну ціль, так йди й занеси Тургови чи Полякови в цельку, а тоді може лекше відітхнеш. Своім поведенням вказуєш, що волиєш в чужого 100 мільв стратити, як без гарантовання на добру ціль свого народу 500 рейсів дати. Без таких патріотів ми обійдема.

П'януючи це поведенне згаданого патріота, не хочу виявляти його публично, в надії, що робить се більше з невідомости, як зі злоби, але коли на будуче не змінить своєї шкідливої тактики, так ми члени цієї філії постарасьмося о осуєненне з нашого товариства як шкідливого свада, який нищить

нах няні дівчата. Немає, але шинки повстають один при другім, як гриби по дощі. А напитки дорогі! Мільярди пливуть через гортанку. Страшно! («Die Zukunft» ч. 37).

Пишуть часописи, що Польща починає думати про Східну Галичину. Прем'єр Новак скликав визначніших мужів в цілі провіреня нечувані відносини Східної Галичини.

В совітській армії починаються бунти. В Києві, Москві, Кронштакті, Пскові ворохобників арештовано і віддано під суд революційний.

З Буенос Айрес доносять, що недалеко пристани «Cochinad» розбився корабель «Itala». З 300 осіб подорожних, які на тім кораблі находилися, уратовано заледви 14.

Між Турками а Греками ведеться знова завзята борба.

З Бразилії.

Шан. П. Передплатники нашої часописі мусять нам простити, що часопись точно не приходить. Вина в тім не наша, а почти, котра з причини лихої дороги між Прудентоподем а залізницею дуже не точно ходить. Колись нам в Прудентополи обіцяли аж три рази в тиждень привозити пошту, а нині тішаться всі, коли одержать раз в тиждень. Щож зробити? Маємо надію, що вневдовзі знова будуть обіцяти, але нелад тягнутись буде цілими літами.

Вісти з „Укр. Союзу в Бразилії“

до пп. делегатів „Укр. Союзу в Бразилії“.

З огляду на це, що після статута У. С. у Бр. в жовтні ц. р. відбудеться з'їзд Головної Ради Союзу, прошу всіх пп. делегатів переслати мені найдалше до кінця вересня ц. р. точний звіт своєї діяльності та спис членів місцевої філії У. С. у Б.

Наколиб філія не була ще zorganizована, прошу подбати, щоб

Земляки!

В 32 числі польської часописі „Люд“ якийсь панок Юзеф Поломський (з Марса — прим. скл.) наплюжить українське священство в Бразилії і каже, що коли „Праця“, а взглядно її редактор, так гостро відповідає на напади „Люд“, то значить „Люд“ досить дошкулив „Праці“. А як порівняння подає, що пес тим більше скавулить, чим більше його бють. Таке порівняння нашого священства з псами личить тільки такій висококультурній нації, як польська; а ми, яко темніші, підемо тільки їх слідом. Отже так:

Якимсь псам з культурної нації стала на перешкоді наша нова організація „Укр. Союз в Бразилії“, і то так стала, що вони заскавулили ріжними голосами: і по польськи і по португальськи, і в Куритибі і навіть в Рію. Це значить, після рецепти пана Поломського, ми вдарили пса і то в болюче місце, тому він так голосно заскавулів. Найбільше тих панів обходить п. Карманський: як він сміє тут говорити про Українців і навіть інформувати міністерство про якусь там „видуману Німцями націю“?

Нам таке скавуління на руку, бо воно показує дорогу, якою мусимо йти, щоб люди признали і в нас якусь людську гідність. Така дорога є вступ до „Українського Союзу“. Коли всі Українці в Парані С-га Катарині і Рію Гранде вступлять до „Союзу“, то пес не тільки заскавулить, а навіть завіє.

Отже з приводу того, що Поляки взялися інформувати Бразиліян про нас на свій спосіб, мусимо приспішити з організацією „Союзу“. Всякі збори в тій справі треба відбувати громадно і про вислід зборів писати зараз до „Праці“.

Дня 30. с. м., в суботу, відбудуться збори в справі заснування філії „Укр. Союзу“ на Маллеті і околиці. Всі Українці, що мешкають у вище згаданих кольоніях, мусять прийти. Будемо викликати по листі, одного за другим. Хто-б не міг прийти, мусить подати причину, чому не прийшов. Всякого, хто лишиться дома, буде занотовано як ворога рідної справи, а прихильника Польщі. А імена прихильників Польщі будемо подава-

канцелярії ждати, поки жид ласкаво зволить дати тобі роботу або твоїй жінці дозволить назбирати хворосту в твоїм колись лісі. Школи тобі треба. Гуцуле, а ти школи як раз і уникаєш!

Оці слова прийшли мені на пам'ять, коли я поїхав на 7-го вересня подивитися на Вера Гварані, як Бразиліяни святкують столітні роковини своєї незалежності. Дивлюсь через вікно до публичної школи, святочно прибраної, а там діти гарно повбирані, а там Бразиліяни тішаться щасливим днем... Музика грає, крутяться пари, кричать віват... Приглядаюся, а там не самі Бразиліяни — є сила й Поляків. А деж наші? Ага, вони ось тут під вікнами, обтирають стіни, дивляться на свято... Виступають люди з промовами, кричать у честь такого великого торжества; а деж наші промовці? Виступають діти Українців і в честь Бразилії, в португальській мові виголошують промови. А деж батьки тих дітей? А за дверима! Онде з капелюхом під пахою, придивляються до „панського“ свята. Так само вони прийшли-б подивитися на медведя, колиб хто привів сюди показати; збіглися-б, колиб хто приніс утопленого. Взяти участь у святі? Яким способом? Звідки до нього зайти? Що там говорити? Про що?

І то цікаво, що відбувалось свято там, де так недавно ревли малпи, шумів предвічний ліс і нікому не снились ніякі свята, бо нікого там не було! Прийшов сильний, витревалый Українець, звалив ліси, поробив дороги, побудував хати, прогнав малпів. А тепер стоїть за вікном і тішиться, що хтось має свято. А потім з великої втіхи піде до венди, упеться і може чесно відбутися дець під плотом велике торжество столітніх роковин незалежності Бразилії...

„Школи тобі, Гуцуле, треба, а ти школи як раз і уникаєш“, — вертілося мені в голові, коли сумний і пригнічений вертався я до дому. „Проти сили розуму то все марниця, а ти десятою вулицею обминаєш школу, що є фабрикою розуму!“

Гнат Ковалюк.

Каразінь, 19—9—22.

ним вважуєш, що волеєш в чужого 100 мільв естратити, як без гарантовання на добру ціль свого народу 500 рейсів дати. Без таких патріотів ми обійдемося.

Патнуючи це поведіння згаданого патріота, не хочу виявляти його публично, в надії, що робить се більше з невідомости, як зі злости, але коли на будуче не змінить своєї шкідливої тактики, так ми члени цієї філії постараємося о осунення з нашого товариства як шкідливого свада, який нищить молоде дерево, котре в будучині має видати обильні овочі на корм нашому суспільству.

І зявляємо також, що на кождім кроці, коли особисте напимненне окажется безуспішним, будем публично, під іменем оголошувати в часописі таких проступників свого народу і їх вчинки, бо ми не можемо легкодушно глядіти на те, що нам спричиняє моральну й матеріальну смерть.

Член.

Книжки на продаж.

В „CASA DNISTER“ — Івана Кучми в Унійов да Вікторія є до набуття отсі книжки у більшій кількості:

Іван Франко: „Панські жарти“, ціна 3\$; „Лис Микита“ (ілюстр.) — 2\$600; „Із днів журби“ — 2\$800; „Semper tiro“ — 2\$600; „Зівяле листя“ — 1\$800.

Др. Назарук: „Рік на Великій Україні“, ціна 1\$800.

О. Левицький: „Галицька Армія на Україні“ — 1\$400.

І. Карпенко: „Білі ночі“ — 800 р.

Андрущенко: „Матиматика“ (аритметика) — 1\$400.

Замовлення слати на адресу: **João Kutehma, União da Victoria, Paraná.**

Книжки висилається лише за попереднім одержанням грошей. На кошта пересилки долучити 20% ціни книжок.

КУПУЙТЕ СВИЖЕ НАСІННЯ!

Коли хочете покласти кінець наріканням, що насіння не кільчаться а притім заощадити собі час і гроші, то купіть собі потрібного вам насіння у складі Михайла Іванкова. Він справджує з Європи що б місяців свіже, найлучшої якості насіння, як: капуста, бураків, моркви, і інші.

Панове Купці! Хочете набути доброго і свіжого насіння для своїх фрегейзів, а притім мати значний зиск, так приходіть сейчас, або пишіть по цінник на адресу: **Miguel Iwankiw, Prudentopolis, Paraná.**

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! В Дорізоні можете купити по догідній ціні 4 льоти з помещканнем, ПЕКАРНЮ і дім, котрий надаєсь на венду. Бажающий купити найзгослоситься до Николи Стельмашука в Дорізоні.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

☀ **ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ** ☀

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завжди заосмотрений в ріжнородні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начиня кухонне і прочі знаряди рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукта кольоніальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCSZ

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná.

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома пп. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІО

купує насінє лєну і конопель. як також прядиво льняне і конопельне. Одно кильо насіня з лєну платить по 400 реїсів; насінє конопель по 500 реїсів. Прядиво чисте 1 кильо 1\$300 і більше.

Пишть:

Theodor Schneider

Portão

Paraná

Або через посередництво Григорія Тадри — Портон.

СКЛЕП
НИКИТИ ДОНЯКА
в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив еще в р. 1908 у великім мурованім домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну службу, як також зможе набути у склені усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші цю одутва хліборобські.

В разі потреби винаймаєсь власна фіра до Прудентополя і кольнії Іраті.

Одинока українська фабрика цукорків
ІВАНА КУТНОГО

CURITYBA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє ріжнородні цукорки ріжного смаку і зовнішньої форми.

Досі у Парані не було української фабри. ц цукорків а коли она існує від двох місяців спішіть з замовленнями. По цукорки пишть і голосітьє до ІВАНА КУТНОГО в Куритибі.

Cirurgião — Dentista

BELMIRO DE OLIVEIRA

ФАБРИКА КАВИ

Нривава книга

82)

МАТЕРІАЛИ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ІНВАЗІИ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ 1918/1919 РОКУ.

(Кінець)

Це є принцип, який коріниться в найтайніших глибинах серця кожного Українця і Українки. Цего святого принципу ніхто із нас не дасть собі із душі виврати. Всяке країння живого українського тіла, всяке творення штучних кордонів, всяку грабіж рідної землі, український народ вважає і все вважатиме на свійство, доконаним на його організмі і буде безвпинно, послідовно і безпощадно боротися за визволення з неволі. Одночасно — поданий стан явиться незагоєною раною на тілі Європи, раною яка вічно буде ятритися і становити буде огнище вічних воєнних комплікацій. Так, як не може бути супокою в Європі, поки над міліонами і міліонами українського народу панує лютий, безжалісний ворог, не може бути супокою, поки принцип міжнародної справедливости в інтересовані зголосяться до Гната Мишка такий злобний спосіб нарушений, як це сталося в нашій нещасній країні, не зістане примінений і до нашої землі.

Нашою книгою, ми хочемо заанелювати не тільки як люде до люде, до сумління цілого культурного світу та тим способом спинити фізичні муки, які терпить український народ під польським наїздом, ми хочемо отсим шляхом як легальні представники нашого народу, звернути увагу всіх культурних держав і відповідальних керманців на злочин який поповнює Польша на українському народі, та на страшну і своїх наслідках кривду, доконану через те, що віддано український народ в руки віковичного польського ворога, злочин і кривду, який напевне зажадають колись експіації, а тимсамим стануть приводом до нового воєнного пожару в Європі, наколи в час не положиться край цим злочинам і не направиться цей важкої кривди.

Оголошеня.

На продаж дім і дві льоти в Дорізоні. В новім, гарнім домі знаходиться пекарська піч, відповідна для пекаря; добрий фронт — 100 мтр. відголнової вулиці, близько церкви. Інтересовані зголосяться до Гната Мишка в Дорізоні.

BEBAM AS CERVEJAS DA ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

MARCA REGISTR

Atlantica

Luzitana

Ouritibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитика, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова воде.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибранє насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополя в домі п. М. Козловского.

Досі у Парані не було істнує від двох місяців спішить з замовленнями. По цукорки пішіть і голосіться до ІВАНА КУЧНОГО в Куритибі.

Cirurgião — Dentista
BELMIRO DE OLIVEIRA

Prudentópolis — Paraná

Цей дентист — хірург, який перебувати-
 ме лише через короткий час у Прудентопо-
 ли, рве зуби без болю, виконує всякі робо-
 ти дентистичні, як: чищення зубів, пльом-
 бовання, вставляване штучних і т. д. а все
 по цінах уміркованих.

Години офісові: 8—11 з раня; 2—5 по
 полудни.

ФАБРИКА КАВИ
S. JOÃO

Antonio Candido Cavalim
 Iraty — C. № 21 — Parana

Панове купці! Коли хочете набути доб-
 рої і смачної кави, чистої і без домішок
 зайдіть до нас, а не пожалуйте. Кождий
 любить добру каву, проте і радо будуть
 купувати її у вас.

CASA „DNISTER“

НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІЙОВ ДА ВІКТОРІЯ,
ІВАНА КУЧМИ

Маємо на складі різнородні товари, як: фазенда, армариньо — начине,
 кухонне, напитки краєві і заграничні, залізо і всякі продукта споживчі.
 Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завсігди лиш своїх!

CASA „DNISTER“
 de João Kutchma

Rua Visconde e Nacar — União da Victoria — Paraná

PHARMACIA POPULAR
 — de —
O. Santos Pacheco

Prudentópolis — Paraná

Великий склад дрогуерії і хемічних про-
 дуктів. Можна набути різні ліки гомеопат-
 тичні та інші ліки на різні хвороби.

Ціни догідні.

Dr. ROMULO CARDILLO

Clinica medica e cirurgica

Лічить недуги мушин і женщин так внут-
 рішні як і зовнішні. Приймає недужих від
 8—11 год. рано і від 2—5 по полудни.
 Мешкає при улици Dr. Vicente Machado.

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYBA
 Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найсвійшої системи. Виконує всякі операції хірургічні.
 Посторонних слабих приймає на ліченє і побут у своїй клініці. Лічить луча-
 ми «Roentgen». Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроскопо-
 вих, та великих інших оглядин крові в слабостях внутренних.
 Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Atlantica — Curitibana — Porter — Luzitana

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і
 економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у
 Прудентополи в домі п. М. Козловского.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
Костя Одрецького
 В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПА-
 РАНА.

Один з найбільших і найстар-
 ших склепів в цілім муніципію Іраті.

Продаю товари різнородні — яких
 справді хто забажає — фазенда; залізо;
 зняряди домашні, кухонні, і усе, що по-
 трібно до ужитку домашнього і ріллян-
 чого.

НАПИТКИ РІЗНОРОДНІ. — СКУПО-
 ВУЮ ГЕРВУ.

На складі: кава, цукор, усі споживчі
 товари. Капелюхи, стрільні артикули, ок-
 раси зі золота як: брешки, перстені, лан-
 цушки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете
 вдоволені.

Konstantino Odreckyі.

Antonio Rebouças — Paraná.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
 ЛІНІЯ ЕСПЕРАНСА — ПРУДЕНТОПОЛІС

Поручаємо наш ново-отворений склеп, в
 котрім мож набути всего — добре і танє
 Маємо всякі матерії, капелюхи, убраня
 готові, пали парасолі, як також всякого
 рода залізя.

Продаємо сіль, муку, каву в зернятах і
 мелену і все, що тільки забажаєте.

Ціни умірковані і продається все танше
 як у інших торговлях.

Купуємо, герву, мід, віск, масло і прочі
 продукта кольоніяльні.

Пам'ятайте, що вже раз треба поняти
 сей великий клич: „СВІЙ ДО СВОГО!“

З глибоким поважанем

Семчишин — Опушкевич & Спілка

Українці, котрі суть на лістах військових,
 а рад-би себе звільнити від війська повинні
 заздальгить виробити звільненє. Час на се
 виходить до 15. листопада. З тими рекі-
 рементами удавайтесь до п. В. Лопатюка
 Сей чоловік вже много увільнив, то і тепер
 увільнить. Представте свої причини, та не
 відкладайте. Ідіть до Українця бо нині клич:
 „Свій до свого з всіми потребами!“

НАЙЛУЧШЕ ПИВО
 ВИРОБЛЯЄ
Cervejaria
„Cruzeiro“

Подаєсь до відома, що
 купуєсь також ячмінь.

Curityba — Paraná c. p. 180

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці кап-
 фляшковых, купую всякі продукта крає-
 ві, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho.

Guajuvira — Paraná

Печатня оо. Василян в Прудентополи

ПЕРША І НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІО ОЛІНТО
Теодора Шніра

п сідає на складі все, що входить в т. з. Seccos e Molhados
 а іменно: різнородної якості полотно, фазенти і армариньос,
 хустки, коши, капелюхи, каземіри, готові убраня, начиня кухонні,
 ріллянчі зняряди, всілякі обува так для мушин як для женщин,
 різні річі з римарских і ковальських виробів. Має також все на
 складі найліпшої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту,
 сир-лики і преріжна всячина.

Ріжні напитки, почарги від таню, але міцно: мов оковита,
 горівки, а скінчивши на дорогих винах. — Купую все і продаю
 все. — Ціни як найдешевші. Українці з А. Олінто пам'ятайте на
 клич: „Свій до свого!“ Тому не оминайте свого котрий нераз з
 Вами ділив добре і але і не в однім помагав.

ALFREDO SCHNYR

Estação de Curiteba

col. Antonio Olypto,